

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

**Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОБЛЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма «Політологія. Національна безпека»

Спеціальність 052 Політологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні
кафедри політичних інститутів та процесів
Протокол № 6 від 30 грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Назва дисципліни	Проблеми європейської інтеграції
Освітня програма	Політологія. Національна безпека
Спеціальність	052 Політологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни (основна/вибіркова)	Вибіркова
Курс / семестр	3 курс (5 семестр)
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год Семінарські заняття – 18 год Самостійна робота – 60 год
Викладач (-і)	Марчук Василь Васильович
Контактний телефон	0503737670
E-mail викладача	vasyl.marchuk@pnu.edu.ua
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
Анотація до навчальної дисципліни	
Дисципліна «Проблеми європейської інтеграції» є вибірковою дисципліною зі спеціальності «Політологія» для освітньої програми бакалавр «Політологія. Національна безпека», яка викладається в 5 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс "Проблеми європейської інтеграції" охоплює ключові аспекти процесу інтеграції країн Європи, зокрема, аналізує основні виклики, що постають перед країнами-кандидатами та членами ЄС на різних етапах інтеграційних процесів. Здобувачі ознайомляться з історичними передумовами європейської інтеграції, її економічними, політичними та соціальними аспектами, а також з сучасними проблемами, такими як міграційні потоки, кризові ситуації в Євросоюзі, питання розширення ЄС та внутрішні конфлікти. Курс дозволить глибше зрозуміти роль ЄС у глобальній політиці	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення вибіркової дисципліни «Проблеми європейської інтеграції» є ознайомлення студентів з основними проблемами та викликами європейської інтеграції, а також розвиток критичного мислення щодо сучасних тенденцій і проблем, з якими стикаються країни-члени Європейського Союзу та кандидати на вступ. Курс має на меті сформулювати у студентів глибоке розуміння процесу європейської інтеграції, забезпечити знання з економічних, політичних та соціальних аспектів інтеграції, а також підготувати до аналізу та вирішення актуальних проблем, пов'язаних з ЄС, зокрема в контексті	

глобалізації та сучасних міжнародних відносин. У рамках курсу вивчаються об'єктно-предметне поле геополітики, історичні етапи її розвитку, основні школи та теоретичні напрями. Також розглядаються концептуальні підходи до геополітичного аналізу, новітні методологічні течії, основні методи та категоріальний апарат геополітики.

Основними цілями вивчення дисципліни є: оволодіння теоретичними знаннями та практичними аспектами європейської інтеграції, включаючи історичний розвиток Європейського Союзу та його інституцій, аналіз сучасних проблем, з якими стикаються країни-члени ЄС та кандидати на вступ, зокрема в аспектах політики, соціальних відносин та безпеки. Курс спрямований на розвиток критичного мислення щодо процесів європейської інтеграції та їх впливу на глобальну політику та економіку, формування навичок аналізу та вирішення викликів, пов'язаних з інтеграційними процесами, зокрема через вивчення актуальних ситуацій та кризових явищ в ЄС. Окрім того, дисципліна сприяє розвитку міжкультурної компетентності та розуміння значення європейської інтеграції для забезпечення стабільності та розвитку в глобалізованому світі.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

ІК 1.Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у політичній сфері суспільства, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій політичної науки.

Загальні компетенції:

ЗК 1 Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 2 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 4 Здатність бути критичним і самокритичним..

ЗК 6 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК.1 Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК.2. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної науки.

СК.3. Здатність описувати, пояснювати політичні процеси та явища у різних соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК 4. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології у фаховій діяльності:

СК.5. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК.6. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому національному, європейському та глобальному рівні.

СК.8. Здатність виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК.9. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень

Програмні результати навчання:

РН 1 Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН 2. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.

РН 3. Вміти критично мислити у сфері політологічної діяльності.
 РН4. Мати навички професійної комунікації,
 РН5. Вміти використовуючи понятійно-категоріальний апарат політичної науки.
 РН 6. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у політологічній діяльності.
 РН 10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, суспільно-політичних, національно-культурних та ідеологічних контекстах.
 РН 12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
 РН 13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому національному, європейському та глобальному рівні .
 РН 16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 год
самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
5-й семестр	052 Політологія	III курс	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам.роб
Тема 1. Вступ.	2		
Тема 2. Зміст, етапи та перспективи розвитку європейської інтеграції.	2	4	10
Тема 3. Ціннісна та правова система Європейського Союзу		2	8
Тема 4. Інституціональна система європейської інтеграції.	2	2	8
Тема 5. Врядування в Європейському Союзі.		4	10
Тема 6. Східне партнерство.	2	2	10
Тема 7. Кадрова політика в державах-членах ЄС.	2		6
Тема 8. Європейський Союз в постмодерному світі.		2	
Тема 9. Україна та процеси європейської інтеграції.	2	2	8
Заг.	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни	
Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів передбачає 4 форми контролю за навчанням здобувачів: 1) поточний контроль (30 балів); 2) контрольна робота (30 балів); 3) підготовка презентації/написання реферативної роботи (30 балів); 4) тест (10 балів). Завершується курс заліком.
Вимоги до письмової роботи	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 5 балів; – вміння структурувати основні явища та елементи дисципліни – 10 балів; – знання теоретичних засад, поглядів і праць відомих дослідників – 15 балів; Загальна кількість – 30 балів.
Семінарські заняття	Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії. На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів. При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів. Виступи на семінарських заняттях оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали (5 балів) за такими критеріями: – «відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел

	та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; – «добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; – «задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; – «незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо. Вимоги до презентації по індивідуальній (самостійній) роботі; візуалізований характер, гармонійне поєднання зображень та тексту, наявність самостійно підготовлених схем і таблиць; всі елементи презентації мають бути підготовлені студентом самостійно, із дотриманням вимог академічної доброчесності				
Критерії оцінювання презентації/реферату	Робота оцінюється в діапазоні до 100 балів. При переведенні в загальні бали в сумі можна набрати 30 балів. <table border="1" data-bbox="675 1657 1466 2060"> <tr> <td data-bbox="675 1657 1313 1917">робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук здобувача, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;</td><td data-bbox="1313 1657 1466 1917">25-30 балів</td></tr> <tr> <td data-bbox="675 1917 1313 2060">наукове дослідження здобувача виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури,</td><td data-bbox="1313 1917 1466 2060">18-24 балів</td></tr> </table>	робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук здобувача, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;	25-30 балів	наукове дослідження здобувача виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури,	18-24 балів
робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук здобувача, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висуваючи при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;	25-30 балів				
наукове дослідження здобувача виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури,	18-24 балів				

	стилістиці тексту;	
	тема розкрита неповно	13-17 балів
	робота не відповідає переважній більшості вимог до наукових досліджень, але має структуру, у списку літератури зазначено більше трьох джерел;	6-12 балів
	розкритий лише окремий аспект	1-5 балів
	презентація/реферат не зарахований	0
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання: 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. 2) індивідуальної роботи. 3) підсумкової контрольної роботи. Здобувач допускається до підсумкового та отримує залік за умови наявності 50 і більше балів.	
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки. При поточному контролі оцінюються: систематичність роботи на практичних заняттях, рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова оцінка виставляється здобувачу в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконаних індивідуальних проектів та контрольних (тестових) завдань. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.	
7. Політика навчальної дисципліни		
Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій для здобувачів є обов'язковим. Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності здобувача на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує здобувачеві повторно виконати необхідний вид роботи. Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з даними положеннями		

та документами можна за посиланням: <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі відсутності здобувача освіти можливість і порядок відпрацювання пропущених занять регламентується [Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника \(введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.\)](#)

Неформальна освіта. Питання визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти, регулюється «[Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#)» (<http://surl.li/gmskrh>)

Здобувачам враховувати результати навчання, отримані в процесі неформальної освіти на курсах дистанційного навчання таких платформ, як Coursera, Prometheus, EdEra, Всеосвіта, тощо. Для прикладу, здобувачам запропоновано проходження курсів :

Європейська зовнішня політика: просто про складне. URL. <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/european-foreign-policy/>

Україна на шляху до ЄС. URL.<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukraine-road-to-eu/>

Визнання результатів неформального навчання в Університеті включає подання здобувачем заяви, ідентифікацію задекларованих ним результатів, їх оцінювання університетом та ухвалення рішення щодо зарахування відповідних освітніх компонентів або відмови у визнанні. Цей процес спрямований на забезпечення відповідності задекларованих результатів вимогам освітніх програм.

8. Рекомендована література

1. Андрущенко С. В. Україна в сучасному геополітичному середовищі: Моногр. /Андрущенко С. В. К.: Логос, 2021. 286 с.
2. Артьомов І. В., Віднянський С. В., Тодоров І. Я., Токар П. В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: стан і перспективи реалізації (2014–2022 рр.) : монографія. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2022. 284 с.
3. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи:Пер. з англ. Львів: Лілея-НВ, 2020. 236 с.
4. Грубінко А. В., Мартинов А. Ю. Європейський Союз після Врехіт: продовження історії : монографія. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2021. 258 с
5. Європейська інтеграція : навч. посіб. / М. І. Макаренко, та ін. ; за ред. М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 342 с.
6. Євроінтеграційний портал. URL: <http://surl.li/lpboc>
7. Європейський Союз: теорія і практика інтеграції заради успіху : навч. посіб. / за заг. ред. А. В. Матвійчука. Рівне : Волин. обереги, 2019. 156 с.
8. Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу. Офіційне інтернет представництво. URL: <http://surl.li/lpbvd>
9. Кісінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті. – К.: Наш формат, 2017 320с.

10. Ковалів М. В., Тимчишин Т. М., Ніканорова О. В. Основи права Європейського Союзу : навч. посіб. Львів : Львів. держ. ун-т внутр.справ, 2020. 212 с
11. Мадіссон В. В., Шахов В. Л. Сучасна українська геополітика: Навч. посіб. К.: Либідь, 2021. 176 с.
12. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: Підручн. / Мальський М. З., Мацяк М. М.- 2-ге вид, доп. та випр. К.: Кобза, 2020. 528с.
13. Марчук В.В. Виміри української інтеграції в Європу. *Вісник Прикарпатського університету. Серія політологія*. 2013. № 8. С.65-76.
14. Марчук В.В. Геополітичні виміри української євроінтеграції *Політичний менеджмент*. 2013. №5. С. 138–147.
15. Овчаренко О., Сухушина О., Земзюліна Н. Історія європейської інтеграції : навч. посіб. Черкаси : Вертикаль, 2021. 302 с.
16. Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://www.rada.gov.ua>.
17. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. – <http://www.mfa.gov.ua>.
18. Офіційний сайт Європейського Союзу. – <http://europa.eu>
19. Перепелиця Г. М. Конфлікти в посткомуністичній Європі. К.: НІСД, 2021. 432 с.
20. Сайт Представництва Європейського Союзу в Україні. URL: <http://surl.li/fqozo>
21. Сайт Представництва України при Європейському Союзі. URL: <http://surl.li/lpcap>
22. Тодоров І. Я. Євроатлантична інтеграція України. Історія та сучасність : навч. посіб. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2022. 376 с.
23. Clemens W. Dynamics of international Relations. 2019
24. Feltham R. Diplomatic Handbook. L. 2018
25. Marchuk V. Exploring the Experience of the World's Leading Countries in Inclusive Growth as Part of the Post-Industrial Economy: Challenges and Perspectives. *Postmodern Openings*. Vol.11, No.2. June. 2020.
26. Marchuk V. Ukrainian State Policy Under The Marital Law. *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary Research*. 2023. Volume 13. Issue 2. p.17-22. https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/130236/papers/A_03.pdf

Викладач:

Марчук В.В.